

Büyük Selçuklular (1040-1157)

Devlet, ismini Tuğrul Bey'in dedesi Selçuk Bey'den almıştır. Tuğrul Bey, Gazneliler ile yapılan Dandanakan Savaşı'nı kazanarak Merv, Dandanakan, Semerkant, Buhara, Nişabur, Rey ve çevresinde Büyük Selçuklu Devleti'ni kurmuştur.

Harita 3.9

2 Verilen haritaya göre Büyük Selçuklular kendinden önceki İslam devletlerinden farklı olarak İslamiyet'in hangi coğrafyalara yayılmasını sağlamıştır? Söyleyiniz.

Haritaya göre Büyük Selçuklular, İslamiyet'in Anadolu, Suriye, Filistin, Irak, İran ve Horasan gibi bölgelere yayılmasını sağlamıştır. Ayrıca Bizans sınırlarına kadar ilerleyerek İslamiyet'in batıya taşınmasına katkıda bulunmuşlardır.

Seyahatnamelerde devletin kurulduğu coğrafya ve bu dönem hakkında şunlar yer almıştır:

Kaynak 6

Selçuklu hanedanının güneşi, Maverâünnehir'in ufkunda doğmuş ve doğuya ve batıya doğru yayılmıştır. İslamiyet'ten önce de bu topraklar, Türk hükümdarlarının hâkimiyetindeydi. Bu devlet, kimsenin sataşmaya cesaret edemeyeceği, okların ulaşamayacağı kadar güçlüydü. İslam dini bu topraklara girdiğinde iman nuruyla kandiller ışıldadı, köyler camiler ve mescitlerle süslendi. Ardından medreseler, ribatlar ve zaviyeler kuruldu. Vakıflarla donatılan bu topraklarda âlimlerin sayısı arttı. Bu âlimler İslam hukuku, hadis ve temel İslami konularla ilgili önemli eserler kaleme aldılar.

Şihabeddin El Ömerî, 2014, s. 85-86.

Tuğrul Bey Dönemi'nde, bugünkü İran ve Suriye'nin büyük bir kısmı Selçukluların hâkimiyetine girmiştir. Türkistan'dan gelen göçler sonucunda yeni bir yurt arayışı başlamış ve Anadolu hedef olarak belirlenmiştir. Bu süreçte Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) ile askerî mücadeleler başlamıştır. Bu mücadelelerin en önemlilerinden biri olan Pasinler Savaşı'nda (1048) Doğu Roma İmparatorluğu yenilgiye uğratılmıştır. Bu savaş Selçukluların Doğu Roma İmparatorluğuna karşı kazandığı ilk büyük zaferdir.